Nejvyšší soud jako soud zrušovací zamítl po ústním líčení zmateční stížnost obžalované do rozsudku krajského soudu v Moravské Ostravě ze dne 26. září 1930, jímž byla stěžovatelka uznána vinnou přečinem zanedbání povinné péče podle čl. III. zákona čís. 142/1868 ř. zák. v doslovu § 42 zákona na ochranu republiky a přestupkem podle § 17 zákona o tisku, mimo jiné z těchto

důvodů:

Ku přičítání přestupku podle § 17 zák. o tisku se ovšem vyžaduje, by se nešetření tohoto předpisu stalo zaviněně, to jest buď úmyslně nebo z nedbalosti. Prokázaná skutečná nemožnost splniti příkaz, v tomto § tiskaři daný, by arci viny zbavovala. Ze samé obrany obžalované, jak je potvrzována výpověďmi Františka Š-e a Františka L-a, však plyne, že se obžalovaná vlastní vinou nijak nepostarala o to, by leták byl odevzdán úřadům jmenovaným v § 17 zák. o tisku, ve lhůtě tam uvedené. Neboť obžalovaná sama ani netvrdila, že jí nebylo lze zaraziti tisk, když viděla, že si Š. výtisky hned odebírá, by je (k rozšiřování) odnesl, a že jí ani nedovoluje leták si přečísti; netvrdí ani, že jí nebylo lze vytisknouti a odevzdati povinné výtisky alespoň hned po odchodu Š-ově, ba rozsudek zjišťuje, a stížnost nenapadá toto zjištění, že obžalovaná neodevzdala za dobu asi tří neděl ani dodatečně nalezené dva výtisky, a že dokonce vůbec již nezamýšlela předložiti je policejnímu ředitelství. Třebaže by takovým dodatečným předložením nebylo již plně vyhověno předpisu § 17 zák. o tisku, mohl z toho přece soud důvodně usouditi, hledě spolu ke zkušenostem obžalované, nabytým za dlouholetého samostatného vedení tiskárny, že obžalovaná vědomě zanedbala péči zákonem jí uloženou, jež připadajíc na ni samu, nedovolovala jí, najmě za vzpomenutého již chování se Š-ova, by se spokojila tvrzeným slibem Š-ovým, že si obstará censuru sám. Případný její omyl o tom, že může býti zproštěna povinnosti § 17 zák. o tisku jednáním Š-ovým, nemůže ji jakožto omyl právní zprostiti odpovědnosti (§§ 3, 233 tr. zák.). Právem jí tedy nalézací soud přičetl k vině, že nešetřila předpisu § 17 zák. o tisku, a shledal, an leták byl trestného obsahu, že obžalovaná odpovídá z přečinu nahoře uvedeného.

Čís. 4472.

Pojal-li pachatel — trestanec — odhodlavší se utéci z trestnice, též úmysl zabíti člověka, jest pro trestně-právní hodnocení jeho činu rozhodný především úmysl zabíti člověka, neboť život lidský jest trestními zákony chráněn nejintensivněji.

Úmysl při zločinu vraždy podle § 278 tr. zák. vyžaduje pouze, aby pachatel zamýšlené zabití člověka v dostatečném klidu předem rozvážil a aby se k němu pevně rozhodl; netřeba plánovité přípravy činu a nevadí, provedl-li pachatel vraždu podle disposic teprve v poslední chvíli se mu naskytnuvších a v určitém stupni duševního neklidu.

(Rozh. z 23. září 1932, Zm III 326/32.)

Obžalovaný F. Š. odpykával si v trestnici trest 15 roků těžkého žaláře, uložený mu pro zločin veřejného násilí vydíráním a pro zločin loupeže spojené s těžkým ublížením na těle. Po delší důkladné rozvaze a přípravách rozhodl se uprchnouti z trestnice, byť i měl odstraniti dozorce. O útěk se skutečně pokusil, ubiv dozorce V. Š. železnou tyčí. Mrtvému dozorci odňal služební pistoli s náboji, z níž pak vystřelil na skupinu stíhajících ho dozorců. Porotní soud odsoudil obžalovaného pro zločin vraždy podle § 278 tr. zák., pro pokus zločinu vraždy podle §§ 65, 278 tr. zák., pro přečin krádeže podle § 333 tr. zák. a pro přečin úmyslného poškození cizího majetku podle § 421 tr. zák. k trestu smrti.

Nejvyšší soud zmateční stížnosti obžalovaného a jeho obhájce jednak odmítl, jednak zamítl.

Z důvodů:

Důvodem zmatečnosti podle § 385 čís. 1 b) tr. ř. — jejž obhájce nesprávně poznačuje podle čís. 1 a) cit. §, popírá se v obou zmatečních stížnostech úmysl usmrtiti dozorce Š., ve zmateční stížnosti obhájcově jeho rozvaha. Tu sluší nejprve vytknouti, že stěžovatelé nutně musí vycházeti jen ze skutečností, které v tomto směru zjistil podle výroku porotců jako pravdivé soud porotní (§ 33 III odst. nov. k tr. ř.). Je zjištěno, že nedlouho před provedením činu — jednoho dne koncem března — svěřil se obžalovaný trestanci J. P.-ovi, že se pokusí o útěk z trestnice za každou cenu, i kdyby měl odstranit dozorce. Již z tohoto zjištění je dovoditi, že plán k útěku zrál v obžalovaném delší dobu před jeho provedením a že v plánu tom, jehož konečným cílem byl ovšem útěk z trestnice, bylo již tehdy i »odstranění« dozorce; tomu však nelze jinak rozuměti, než že obžalovaný zamýšlel zbaviti dozorce života, což jest nejbezpečnějším odstraněním hlavní překážky útěku. Obžalovanému, jenž byl s poměry v trestnici zřejmě velmi dobře obeznámen, byla nesnadnost provedení útěku jistě dobře patrna; pouhé omráčení dozorce neskýtalo by mu záruku, že útěk nebude jím přece vyzrazen a překažen; proti tomu mohl se nejlépe zabezpečiti jen usmrcením dozorce, které tudíž již při osnování plánu útěku měl zřejmě na zřeteli. Stěžovatelé jsou na omylu, vyzdvihujíce úmysl obžalovaného utéci z trestnice jako hlavní a pro posuzování celé věci rozhodující; pojal-li obžalovaný při úmyslu utéci též úmysl usmrtiti člověka, trestně-právně relevantnější, přichází pro trestně-právní zhodnocení jeho činu v úvahu především tato jeho složka, byť i směřovala jen ku prostředku, kterým mělo býti dosaženo trestně méně závažného konečného cíle — útěku. K další námitce obhájcově, že z tohoto jaksi jen podmíněného vyjádření obžalovaného o »odstranění« dozorce lze souditi jen na nedostatečný dolus eventualis, nikoliv na praemeditaci rozhodného a pevného úmyslu usmrtiti dozorce, jest poukázati na další zjištěnou činnost obžalovaného, jak plán nesnadného útěku skutečně prováděl; v tom směru jest zjištěno, že obžalovaný do uzamčené chodby, do níž z cely po vypáčení otvoru ve dveřích vlezl, dozorce lákal tím, že zhasil světla, strhav dráty elektrického vedení, že se ve tmě uschoval do rohu chodby s připravenou

silnou železnou tyčí, že tam asi hodinu číhal a pak vstoupivšího dozorce V. Š. znenadání železnou tyčí udeřil nesmírnou silou do levého spánku, až se skácel na zemi a tam ho ihned ještě několikráte udeřil velikou silou po hlavě, na níž mu takto zlomil a vpáčil levou spánkovou kost. Není pochyby, že tímto absolutně smrtícím způsobem prováděl k uskutečnění připravovaného útěku za každou cenu ono »odstranění« dozorce, o němž již před nějakou dobou P.-ovi vyprávěl a k němuž se tudíž pevně odhodlal zřejmě po dostatečně klidné úvaze. Tím však jest rozvážený úmysl v smyslu § 278 tr. zák. řádně opodstatněn, neboť třeba zdůrazniti, že úmysl při zločinu vraždy vyžaduje jen, aby pachatel zamýšlené usmrcení člověka v dostatečném klidu předem rozvážil a k němu se pevně rozhodl, a nevyžaduje se plánovitá příprava činu, jak předpokládá obhajoba; nevadí zejména, že pachatel provedení vraždy, k níž se byl pevně a v klidu předem odhodlal, zařídil při činu samém podle disposic v poslední chvíli se mu naskytnuvších. Požadavek klidné a odhodlané rozvahy nevylučuje ani určitý stupeň duševního neklidu, ve zmateční stížnosti obhájcově vyzdvižený, jenž byl označen u obžalovaného soudními lékaři jako povahová disposice ke kverulantství, jejíž charakteristickými znaky jsou snaha, aby pachatel měl vždy pravdu, citlivost, bezohlednost a přeceňování sebe. Podrážděnost obžalovaného proti jeho dozorčímu okolí, která podle povahy věci vyplynula z toho, že jeho dozorčí okolí vystupovalo podle předpisů proti projevům této povahové disposice obžalovaného, nemůže býti považována za tak intensivní, by bránila obžalovanému při jeho rozmýšlení po delší dobu před činem v úvaze, že vraždy dozorce jako prostředku k úniku z domnělých křivd za žádných okolností použíti nesmí; ostatně ani obžalovaný netvrdí, že by právě v té době, kdy svěřoval P.-ovi plán útěku za každou cenu, bylo proti němu správou trestnice nebo jejími orgány nějak tak zakročeno, že by jeho dráždivost byla tím nějak značně stupňována. Zejména nelze ani ve zjištěném skutku, že dne 21. dubna 1932 odepřel jíti na povinnou procházku sám a prohlásil, že raději půjde do korekce, do níž byl pak i umístěn, shledati základ pro závěr o vyšší míře podrážděnosti, v klidné rozvaze mu bránící, ano jest z povahy věci a z provedení činu patrno, že tato, jinak nepochopitelná snaha trestancova, dostati se do korekce, byla již součástí připravovaného plánu k snadnějšímu útěku z té části trestnice, která je co nejvíce isolována. Pokud posléze obhájce má za to, že u trestance, člověka zbaveného osobní svobody, volného pohybu a též způsobilosti svojí vůlí volně rozhodovati, jest pojmově vyloučeno, aby měl volnost a způsobilost k chladnokrevnému rozvážení činu (způsobilost a volnost k jeho provedení nepřichází při posuzování úmyslu vůbec v úvahu), jest i tato námitka bezdůvodná, neboť jest zřejmo, že osobní svoboda a volnost trestancova jsou omezeny jen v určitých směrech, omezení to však nezasahuje nikterak volnost jeho představ a úvah, které naopak musí býti tím důkladnější a intensivnější, čím je provedení činu jimi promyšleného obtížnější. Ani tato námitka nezvrátí tudíž správnost úsudku, že obžalovaný zabil dozorce Š. v úmyslu předem pevně rozváženém. Než ani ubitím dozorce Š. nebylo vyčerpáno odhodlání obžalovaného utéci z trestnice po odstranění kteréhokoliv dozorce, který by mu byl překážkou v útěku; obžalovaný přirozeně věděl, že na

další cestě trestnicí, při níž musil odstraňovati tolik překážek, může kdekoliv naraziti na stráž, kterou rovněž musí s cesty svého útěku odstraniti, musil tedy býti připraven, odhodlán a rozhodnut i k »odstranění« jiných dozorců. Proto ve zjištěném odebrání služební pistole s 8 náboji mrtvému dozorci, kterou vzal s sebou i se železem, jímž ubil dozorce Š., jest viděti pro další činy jen nové osvědčení tohoto pevného, již dříve uváženého odhodlání k dalšímu nutnému snad vraždění dozorců. Když pak obžalovaný podle zjištění na pronásledující ho skupinu dozorců z nabité pistole na vzdálenost asi 5 kroků skutečně vystřelil, jest i tento čin uskutečněným prováděním předem pojatého a rozváženého úmyslu usmrtiti dozorce, kteří by obžalovanému byli překážkou v útěku, a jest správně podřaděn skutkové podstatě zločinu vraždy, jež tu zůstala pokusem. Zmateční stížnosti, napadající tuto kvalifikaci, jsou tudíž bezdůvodny v případech obou útoků.

Další, v podstatě věci shodné námitky obou stěžovatelů, poznačené obhájcem jako důvod zmatečnosti podle § 385 čís. 1 a) tr. ř., správně však podle čís. 1 b) tohoto §, že v těchto i v ostatních trestných činech (§§ 421, 333 tr. zák.) jde jen o jeden trestný čin v ideálním souběhu, pro nějž prý jest rozhodný úmysl z trestnice utéci, jest jednak odkázati na to, co již shora bylo uvedeno o rozlišení jednotlivých složek celkového úmyslu podle toho, jak intensivně mají býti porušeny právní statky trestními předpisy chráněné, z nichž život lidský jest chráněn nejintensivněji, jednak zdůrazniti, že tvrzený společný konečný cíl jednání obžalovaného, útěk z trestnice, nepřichází vůbec k výrazu ve skutkové podstatě žádného trestného činu, pro něž je obžalovaný odsouzen, a nemůže tudíž býti důvodem jejich vzájemné konsumpce, zvláště ano jde o porušení právních statků od sebe naprosto odlišných (integrita života lidského, integrita majetkové držby a integrita majetku samého). Zvláště ještě třeba k námitce obžalovaného, v níž vytýká, že bez poškození cizího majetku nemohl provésti útěk, poznamenati, že je pro posouzení poškozovacího úmyslu zcela nerozhodné, jakému účelu poškození mělo sloužiti, pokud jen není nezbytně zahrnuto ve skutkové podstatě jiného relevantnějšího trestného činu; toho tu však není. Zmateční stížnosti jsou tedy i v tomto směru bezpodstatné.

Čís. 4473.

Obvinění z přestupku správního (podle § 8 zák. čís. 37/1928 tvrzením, že kdo překotně drancoval a kácel zabraný les) spadá pod ustanovení § 488, nikoliv § 487 tr. zák.

Byla-li urážka spáchána tiskem, neplatí předpisy o důkazu pravděpodobnosti podle druhého odstavce § 490 tr. zák. (ve spojitosti s § 489 tr. zák.), nýbrž jen zvláštní předpisy tiskové novely (§ 4, 6 (4), 13).

(Rozh. ze dne 24. září 1932, Zm II 128/31.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zamítl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Novém Jičíně jako soudu kmetského ze dne 31. ledna 1931, pokud jím bylo ob-